

**THAM LUẬN CỦA ĐOÀN HỘI THẨM TÒA ÁN NHÂN DÂN TỈNH
VỀ VAI TRÒ HỘI THẨM TRONG XÉT XỬ TẠI TÒA**
(Bà Lê Thanh Trang, Trưởng đoàn Hội thẩm Tòa án nhân dân tỉnh trình bày)

Kính thưa: Chủ tọa kỳ họp;
Thưa quý đại biểu.

Đoàn Hội thẩm Tòa án nhân dân tỉnh được Hội đồng nhân dân tỉnh nhiệm kỳ 2016-2021 bầu 27 Hội thẩm từ những người hoạt động tại các ngành, Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể, doanh nghiệp là những người tiêu biểu được nhân dân tin cậy, thể hiện tốt vai trò đại diện cho ý chí của nhân dân, hiểu biết thực tế, trải nghiệm trong cuộc sống, với sự am hiểu về Pháp luật và phong tục tập quán, có thái độ khách quan, nghiêm túc và ý chí độc lập trong đánh giá, nhận định vụ án giúp hội đồng xét xử bằng những kiến thức xã hội cần thiết trong quá trình xét xử góp tiếng nói, cộng đồng trách nhiệm cùng Hội đồng xét xử đưa ra phán quyết đúng pháp luật, tạo sự đồng tình ủng hộ của nhân dân và dư luận xã hội. Nhiều Hội thẩm thể hiện rõ bản lĩnh vững vàng trước những vụ án khó, những bị cáo từng trải, những tranh chấp phức tạp nhiều năm,... bằng kỹ năng, tâm huyết, nhiệt tình tham gia xét xử với tinh thần trách nhiệm cao góp phần thành công cho kết quả tuyên một bản án đúng pháp luật tại các phiên tòa sơ thẩm; cùng với thực hiện theo lời dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh “Trong công tác xử án phải công bằng, liêm khiết, trong sạch. Như thế cũng chưa đủ không chỉ giới hạn hoạt động của mình trong khung Tòa án mà phải gần dân, hiểu dân, giúp dân, học dân...” “phụng công thủ pháp, chí công vô tư”

Ngoài việc làm sáng tỏ nội dung vụ án, các hội thẩm phân tích giúp người khởi kiện, người bị kiện, người phạm tội nhận thức đúng đắn những quy định của pháp luật, thông qua công tác xét hỏi các Hội thẩm nhân dân còn tuyên truyền pháp luật giải thích những vấn đề có liên quan,...góp phần nâng cao nhận thức pháp luật cho người dân, phát huy vai trò của Hội thẩm tham gia các phiên tòa sơ thẩm, nhằm đấu tranh phòng chống tội phạm.

Từ tháng 6 năm 2016 đến nay các Hội thẩm tỉnh tham gia xét xử 864 vụ án sơ thẩm. Nhiều Hội thẩm sắp xếp thời gian hợp lý tham gia xét xử đạt kế hoạch của Tòa được Chánh án tặng giấy khen và mỗi năm trung bình có hai Hội thẩm được Tòa án tối cao tặng bằng khen. Một nhiệm kỳ năm năm không dài so với nhiệm vụ xét xử vừa cần bản lĩnh và kinh nghiệm vừa phải thực hiện nhiệm vụ chính trị tại đơn vị, vừa phải tận tụy nghiên cứu hồ sơ khi được Chánh án phân công xét xử, hoặc bồi dưỡng nghiệp vụ, các Hội thẩm vẫn phải cân đối thời gian để hoàn thành nhiệm vụ ở cơ quan đơn vị và xem nhiệm vụ xét xử như nhiệm vụ chính trị cơ quan, vì Nhân dân đã trao cho Hội thẩm thực hiện quyền tư pháp, và giám sát việc thực hiện quyền tư pháp; đưa hơi thở, tiếng nói, tâm tư tình cảm, đời sống, hoàn cảnh của người dân trong vụ án, để làm sáng tỏ nguyên nhân, hoàn cảnh phát sinh tội phạm, phát sinh tranh chấp,... vào quá trình xét xử, để đưa

ra quyết định khách quan, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của người dân theo quy định của pháp luật, chứng minh sự công bằng, nghiêm minh của pháp luật, tạo niềm tin vào công lý và ý thức chấp hành pháp luật của người dân.

Thưa quý đại biểu

Trong thực tế kiến thức pháp luật, kỹ năng chuyên môn nghiệp vụ giữa Hội thẩm và Thẩm phán còn có một khoảng cách thì việc thực hiện nguyên tắc “độc lập, ngang quyền” của Hội thẩm đôi lúc mang tính hình thức. Vì vậy trong bầu chọn Hội thẩm phải đảm bảo theo điều 85 Luật Tổ chức TAND, tiêu chuẩn Hội thẩm như sau:

1. Là công dân Việt Nam, trung thành với Tổ quốc và Hiến pháp nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, có phẩm chất đạo đức tốt, có bản lĩnh chính trị vững vàng, có uy tín trong cộng đồng dân cư, có tinh thần dũng cảm và kiên quyết bảo vệ công lý, liêm khiết và trung thực.

2. Có kiến thức pháp luật.

3. Có hiểu biết xã hội.

4. Có sức khỏe bảo đảm hoàn thành nhiệm vụ được giao.

Theo chuẩn này những Hội thẩm có năng lực, có vốn kiến thức pháp luật, có kinh nghiệm trong thực tiễn xét xử nhiều năm qua mặc dù sắp nghỉ hưu theo Luật định vẫn tái cử được, đây là những Hội thẩm “gạo cội” có vai trò quan trọng trong quyết định tuyên một bản án đúng người, đúng tội, đúng pháp luật bảo đảm tính trung thực khách quan vì họ có bề dày kinh nghiệm, có thời gian nghiên cứu sâu, và có nhiều thời gian để tham gia xét xử; như vậy vừa bảo đảm tính ổn định và kế thừa, vừa bảo đảm công tác tuyên truyền giáo dục pháp luật cho người dân, có như thế vai trò của Hội thẩm sẽ ngày càng rõ nét hơn.

Về chế độ Hội thẩm được hưởng bồi dưỡng phiên tòa với mức 90.000 đồng/ngày nghiên cứu hồ sơ hoặc xét xử (Theo Quyết định số 41/2012/QĐ-TTg ngày 05/10/2012 của Thủ tướng Chính phủ, có hiệu lực từ ngày 01/01/2013) nếu xét về thu nhập, đây không phải là nguồn thu nhập có thể nuôi sống bản thân, mà chủ yếu là tinh thần đấu tranh phòng, chống vi phạm vi phạm pháp luật do vậy xin đề nghị HĐND quan tâm hỗ trợ kinh phí cho các đoàn Hội thẩm hoạt động theo chế độ hội thảo, trao đổi kinh nghiệm, sơ kết, tổng kết...

Bên cạnh những Hội thẩm tích cực trong nghiên cứu, thể hiện vai “trợ thủ” đặc lực cho chủ tọa giúp cho Hội đồng xét xử đưa ra phán quyết thật “thấu lý đạt tình”, cũng còn có Hội thẩm do ảnh hưởng nhiệm vụ cơ quan đơn vị nên chưa nỗ lực trong việc nghiên cứu hồ sơ, những tài liệu quan trọng phát sinh tranh chấp giữa các bên liên quan trong vụ kiện hành chính, dân sự và những tài liệu liên quan đến việc phạm tội nên đôi khi thiếu tự tin trong việc xem xét áp dụng các tình tiết buộc tội, gỡ tội trong các vụ án; kỹ năng xét xử thiếu “tinh xảo” sẽ khó thể hiện rõ nét và đúng nghĩa vai trò là người đại diện của nhân dân, để phản ánh một cách khách quan những suy nghĩ, tâm tư

của quần chúng nhân dân, điều này sẽ ảnh hưởng đến lòng tin của nhân dân vào công lý-pháp luật.

Hạn chế lớn nhất của Hội thẩm thời gian qua đó là tham dự chưa đều các buổi tập huấn bồi dưỡng kiến thức nghiệp vụ pháp luật vì thông qua các lớp tập huấn bồi dưỡng nghiệp vụ giảng viên, báo cáo viên sẽ truyền đạt những kiến thức pháp luật cần thiết, những kinh nghiệm thực tiễn những tình huống phục vụ công tác xét xử tốt hơn. Trong khi trình độ dân trí, trình độ hiểu biết pháp luật của đối các tượng phạm tội, các đối tượng có tranh chấp trong tất cả các lĩnh vực đều có nghiên cứu pháp luật hoặc luật sư tư vấn; có lẽ một phần do công việc chuyên môn tại đơn vị bị chi phối nên chưa phát huy hết tinh thần trách nhiệm tập trung nghiên cứu hồ sơ, đánh giá chính xác các tình tiết,...

Với những khó khăn, hạn chế và những kết quả đạt được trong nhiệm kỳ qua đoàn Hội thẩm Tòa án nhân dân tỉnh xin đề xuất lãnh đạo Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam tỉnh và Thường trực Hội đồng nhân dân tỉnh:

- Để chất lượng xét xử cấp sơ thẩm không ngừng được nâng lên, trong tuyển chọn nhân sự, các cơ quan, tổ chức bảo đảm người được giới thiệu bầu cử làm Hội thẩm phải có kiến thức pháp luật và kỹ năng xét xử, đảm bảo khi được Chánh án phân công phải dành thời gian nghiên cứu hồ sơ, lên kế hoạch xét hỏi, đồng thời chịu trách nhiệm do lỗi chủ quan (nếu làm oan, sai) cho người không có tội.

- Hội thẩm là cán bộ công chức, viên chức của các cơ quan Nhà nước, doanh nghiệp, các tổ chức xã hội nên cần chọn những người thật sự có uy tín, không bị kỷ luật, có kiến thức và hiểu biết trên các lĩnh vực đời sống xã hội, các khu vực dân cư khác nhau, có tâm huyết, tự xây dựng kế hoạch, chương trình công tác để vừa hoàn thành nhiệm vụ chính trị ở đơn vị công tác, vừa dành thời gian thỏa đáng đầu tư công sức, trí tuệ cho hoạt động Hội thẩm thì mới đảm bảo đúng ý nghĩa của “HỘI THẨM NHÂN DÂN”; đồng thời đảm bảo tính chuyên nghiệp cao, nhằm hạn chế đến mức thấp nhất tỉ lệ án bị sửa, bị hủy.

- Thường trực Hội đồng nhân dân tỉnh và Ban Thường trực Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam tỉnh quan tâm đến hoạt động Hội thẩm, ít nhất mỗi năm một lần tổ chức gặp gỡ để nghe Hội thẩm báo cáo tình hình hoạt động và ý thức chấp hành pháp luật của người dân để tháo gỡ kịp thời những khó khăn vướng mắc giúp các Hội thẩm yên tâm hoàn thành tốt nhiệm vụ quan trọng mà nhân dân tin tưởng gởi gắm.

- Năm năm các Hội thẩm tham gia xét xử hằng ngày cùng với Thẩm phán nhưng tòa chỉ trang bị đồng phục một lần vào đầu nhiệm kỳ nên nhiều Hội thẩm tự mua sắm trang phục đây là điều trăn trở, đề nghị Hội đồng nhân dân tỉnh xem xét hỗ trợ kinh phí trang bị đồng phục cho Hội thẩm ít nhất trong nhiệm kỳ ba lần để các Hội thẩm phấn khởi thực hiện tốt nhiệm vụ xét xử.

Đây cũng là một trong các hình thức giám sát việc thực hiện Nghị quyết 49-NQ/TW ngày 02/06/2005 của Bộ Chính Trị về chiến lược cải cách tư pháp.

- Có tổ chức sơ, tổng kết và tổ chức hội thảo, học tập trao đổi kinh nghiệm giữa Hội thẩm huyện, tỉnh; những Hội thẩm là cán bộ công chức phải có nhận xét đánh giá kết quả tham gia xét xử khi được phân công của Tòa án gửi về đơn vị, có như vậy bản thân các Hội thẩm mới thể hiện tinh thần trách nhiệm tốt hơn.

Năm năm một nhiệm kỳ không dài nhưng cũng đủ để các Hội thẩm trải nghiệm và rút ra bài học kinh nghiệm, do vậy các Hội thẩm dù có tái cử hay không đều có cùng tâm huyết mong muốn công tác Hội thẩm được quan tâm tạo điều kiện và chất lượng xét xử ngày càng nâng lên để phát huy “tính độc lập ngang quyền” với tinh thần trách nhiệm cao, khắc phục những hạn chế về chủ quan góp phần phục vụ yêu cầu trọng tâm công tác cải cách tư pháp làm cho vai trò của Tòa án ngày càng được khẳng định “có sự tham gia của xã hội” có tiếng nói của người dân vào quá trình xét xử của Tòa án./.